

Notat

Dato 12. oktober 2017

MEG

Side 1 af 5

Dansk Socialrådgiverforening

faglig handlekraft

Ønsker til kvalitetsudvikling af plejefamilieområdet

Baggrund – tendenser i anvendelsen af plejefamilier

Udviklingen af anbringelsesområdet er de sidste 5-10 år gået mod en forholdsmeæssig øget andel af plejefamilieanbringelser. En udvikling som tydeligst har taget fart siden Barnets reform (2011).

Anvendelsen af plejefamilier til anbringelse og aflastning giver rigtig god mening i forhold til de bestræbelser, der er i den sociale indsats vedrørende inklusion og hverdagsperspektiv som en styrkende faktor for udsatte børn og unge. Der er alt andet lige bedre mulighed for at skabe tætte og vigtige relationer i børn og unges liv ved anvendelse af plejefamilien som indsats, når børn og unge skal anbringes.

Udviklingen, undersøgelser og eksempler fra plejefamilieanbringelser viser, at der pålægges plejefamilier nogle komplicerede opgaver med børn og unge, som i nogle tilfælde er meget behandlingskrævende. Og brud i plejefamilieanbringelser er desværre en velkendt problemstilling.

Udviklingen med forholdsvis flere plejefamilieanbringelser er der delvist taget højde for, idet der (i forbindelse med 'Barnets reform') dels er indført regler om supervision og efteruddannelse til plejefamilier, og der dels er indført en mulighed for etablering af kommunal plejefamilie, hvor der er øgede krav til efteruddannelse og supervision. Udviklingen har imidlertid vist, at den kommunale plejefamilie ikke er blevet særligt udbredt.

Ud over den øgede brug af plejefamilier, ses der i denne tid også en tendens med omstilling i kommunerne, hvor man organiserer arbejdet med fokus på tidlig indsats, kortere og mere håndholdte indsatser, hverdagsperspektivet og tæt opfølgning. Plejefamilieområdet spiller i disse omstillinger en vigtig rolle. Dels er plejefamilier ofte brugt i processen, hvor der stæppes ned af indsatstrappen, dels er plejefamilier en vigtig ressource i et tæt og fleksibelt samarbejde med kommunen.

Alt i alt synes det vigtigt at gøre sig nogle overvejelser om kvalitet, fleksibilitet og udviklingsmuligheder i forhold til plejefamilieområdet.

Plejefamilie – typer og godkendelse

Der eksisterer i dag forskellige typer af plejefamilier: Almindelige, som er generelt godkendte, almindelige, som er konkret godkendte, kommunale plejefamilier, der tillige kan være enten generelt og konkret godkendte og endelig netværksplejefamilier.

Skelnen mellem almindelig og kommunal plejefamilie var tænkt som en graduering af hvilke børn, der modtages i de to typer af plejefamilier, hvor de kommunale var tænkt til at skulle modtage børn med mere behand-

lingskrævende udfordringer. Ændringerne i anbringelsesmønsteret og de relativt få kommunale plejefamilier tilsiger, at reglerne om godkendelse ikke anvendes efter hensigten.

Skelnen mellem generelt og konkret godkendelse blev videreført (som en "nødløsning") efter reglerne om socialtilsyn, fordi man ville sikre, at familier, der fx pga. af alder eller kvalifikationer ikke ville kunne godkendes som generelt egnede fortsat kunne være godkendte til de plejebørn, de aktuelt havde anbragt / i aflastning. Opgørelser over anbringelser, tilsiger at reglerne om konkrete godkendelser bruges ud over det formål, som var hensigten.

DS' position er:

- En klarere og mere stringent opdeling og godkendelsespraksis af plejefamilier er vigtig. Plejefamiliens godkendelse skal være svarende til de kvalifikationer, de har, og de opgaver, de kan modtage. Dette fremmer kvalitet. Det er en fordel i forhold til matchning af børn og plejefamilier. Og det er et redskab til at stille mere præcise kvalitetskrav til plejefamilierne, og stille differentierede krav til de tilbud (efteruddannelse, supervision, støtte), de skal modtage.
- Der er et stort behov for en kvalitetssikring af plejefamilierne. Der er samtidig behov for en fleksibilitet og tæt kommunalt samarbejde mellem plejefamilien og kommune i de omstillinger, som kommunerne undergår i disse tider via fx 'Sveriges-modellen'.
- DS mener, at der er behov for at fastholde den konkrete godkendte plejefamilie, som en mulighed til anbringelse og aflastning af børn og unge. Det drejer sig fx om plejefamilier som alene vil være plejefamilie for et specifikt barn i en specifik livssituation – og ikke ønsker en generel godkendelse. Det drejer sig fx om plejefamilier som indgår konkret aftale om at stå til rådighed for en kommune i et særligt forløb med en familie – og som reelt ikke står til rådighed i forhold til andre anbringelses- / aflastningssager.
- DS mener, at Socialtilsynets godkendelse af og tilsyn med de konkret godkendte plejefamilier er vigtigt i forhold til et uvildigt syn på og en kvalitetssikring af de konkret godkendte plejefamilier. Socialtilsynets godkendelse og tilsyn skal ske på baggrund af kommunens forslag til konkret aftale om opgaven og via et særligt fast-track forløb. Dette skal sikre, at socialtilsynets godkendelse kan ske hurtigt og fleksibelt, og at anbringelsen eller aflastningen kan iværksættes umiddelbart.
- Netværksplejefamilierne har et særegen via deres relation til barnet enten via slægt eller via andet kendskab. DS mener, det er vigtigt, at fastholde, at der fortsat kan godkendes slægts- og netværksplejefamilier til konkrete børn og unge efter særlige kriterier. DS mener denne godkendelse og tilsyn skal fastholdes som en kommunal opgave.

Samarbejdet med plejefamilier

Det er et rigtig vigtigt, at der sikres et tæt samarbejde med plejefamilierne. *Både i forhold* til at sikre en virkning af den kommunale indsats med udsatte børn - at de mål, der er sat for barnets udvikling følges, *og i forhold til* at sikre kvaliteten i plejefamilieanbringelserne - at plejefamilierne støttes og gives de rigtige redskaber for deres indsats.

De eksisterende regler for dette består dels af socialtilsynets tilsynsforpligtelse – herunder minimum et årligt tilsynsbesøg, og dels af sagsbehandlernes tilsynsforpligtelse i forhold til barnet – herunder den halvårslige opfølgning på handleplanen og børnesamtalen. For de generelt godkendte plejefamilier betyder dette minimum tre situationer, hvor der gøres status i forhold til deres opgave. Det er imidlertid ingen af disse besøg, der har et specifikt perspektiv på, at støtte plejefamilien i deres arbejde med barnet / børnene.

Der er eksempler på, at kommunernes samarbejde med plejefamilierne er meget tættere end minimum, men der er også eksempler på, at det er en minimumsmodel og måske lidt mindre, der er afsat ressourcer til.

Der er også forskellige måder at organisere denne indsats på. Nogle kommuner opfylder deres tilsynsforpligtelse og det tætte samarbejde via sagsbehandlernes kontakt til familien. Andre kommuner har familieplejekonsulenter, der som deres speciale har at støtte plejefamilierne i deres arbejde med barnet.

DS mener, at der kan være fordele ved begge modeller. Hvor modellen med en familieplejekonsulent kan have den fordel, at familieplejekonsulenten er ekspert i den særlige funktion og har stor og god erfaring i forhold til at støtte plejefamilieanbringelsen, herunder har nogle helt særlige forudsætninger for at kunne bidrage med den rette matchning af barn og plejefamilie. Kan modellen med sagsbehandlernes meget tæt samarbejde om og opfølgning med barnet have den fordel, at ændringer i indsatsen og tildelelse af supplerende støtte ofte ligger inden for sagsbehandlerens kompetenceområde.

DS' position:

- Støtten til plejefamilieanbringelser bør være meget mere intensiv, end det er tilfældet i dag. Det gælder både i forhold til en kvalitetssikring af plejefamilien og i forhold til at sikre den gode anbringelse og udvikling for barnet.
- DS vil foreslå, at støtten til plejefamilieanbringelserne intensiveres betydeligt. Støtten skal tilrettelægges individuelt i forhold til barnets / den unges behov. Og udgangspunktet bør være, at der etableres et samarbejde mellem kommune og plejefamilie, hvor plejefamilien konsulteres minimum hver 6. uge.

- DS vil ligeledes foreslå, at der indføres regler om konsultation og støtte af plejefamilier, som modtager børn i aflastning.

Plejefamiliernes kvalifikationer

I forbindelse med godkendelse til plejefamilier modtager plejefamilierne et grundkursus i det at være plejefamilie. Grundkurset skal være gennemført, før plejefamilien må modtage et barn, begge plejeforældre deltager og grundkurset har et omfang, der svarer til minimum 4 dage. Endvidere skal plejefamilierne årligt modtage efteruddannelse svarende til to dage.

Plejefamilier har meget forskellige baggrund og kvalifikationer – ca. en tredjedel har en pædagogisk eller lignende baggrund, men der er også mange uden uddannelsesmæssige kvalifikationer i forhold til den opgave, de skal varetage. Det er vigtigt at fastholde, at der er forskellige baggrund blandt plejefamilierne. Og det må forventelige være sådan, at plejefamiliernes baggrund tages i betragtning i forbindelse med matchning af plejefamilien og barnet med de udfordringer, som barnet og dets familie har. Således at et barn med behandlingsbehov anbringes i en familie der har de uddannelsesmæssige forudsætninger til at løfte opgaven.

DS' position:

- Plejefamilieopgaven er for langt de fleste anbringelsernes vedkommende så krævende, og at det at være plejefamilier er så særegen, at DS mener, at der er behov for et generelt og stort løft af den støtte og kvalificering, som plejefamilier modtager.
- DS mener, at der bør indføres et obligatorisk forløb i forbindelse med at en plejefamilie modtager et barn i anbringelse. Det vil give en generel styrkelse af støtten til og kvalificeringen af plejeforældre, men også en konkret støtte i den enkelte anbringelse. Forløbet skal sikre, at plejefamilien støttes og kvalificeres til at skabe relationer til det anbragte barn. Forløbet skal også sikre, at plejefamilien er rustet til at arbejde med barnets vedligeholdelse og etablering af relationer til forældre, netværk, kammerater, skole, mv. Det findes en række forløb / programmer, som kan tilpasses et sådan forløb. Introduktionsforløbet bør etableres for hver nyanbringelse i en plejefamilie og løbe over min 3 måneder.
- Grundkursus af 4 dages varighed skal fastholdes. Det er DS's opfattelse, at der i regi af Socialtilsynene er udviklet kurser med en god kvalitet, som begge plejeforældre deltager i - i forbindelse med deres godkendelse.
- DS mener, der skal ske en oprustning af plejefamiliernes efteruddannelse. Reglerne om de minimum to årlige efteruddannelsesdage skal udvides, og det skal sikres, at efteruddannelsesdagene afvikles som hele dage. Og endnu vigtigere, at dagene har et indhold og tilrettelægges,

så plejeforældrene kvalificeres i forhold til de opgaver, de konkret står med.

- DS mener, at de eksisterende regler om supervision skal fastholdes.
- DS får tilbagemeldinger om, at der ikke gennemføres efteruddannelse og supervision efter reglerne. DS mener derfor, at det bør overvejes, hvordan man i højere grad kan sikre, at kommunerne tilbyder og plejefamilierne modtager supervision og efteruddannelse.

Plejefamilierne vilkår

Der har gennem mange år hersket diskussion om plejefamiliernes vilkår. Hvorvidt de er ansatte eller selvstændige. Og om det uhensigtsmæssige i, at den eksisterende vederlagsmodel fungerer som en 'omvendt incitamentsmodel' – dvs. at plejefamiliernes vederlag nedsættes, hvis deres arbejde betyder, at barnets problemer mindskes.

Det har tillige været problematiseret, at netværksplejefamilier ikke er side-stillet med øvrige plejefamilier. De kan ikke modtage vederlag, men kan aflønnes efter reglerne om tabt arbejdsfortjeneste, hvis de må opgive deres hidtidige erhverv.

DS' position:

- DS kan støtte at plejefamilierne få ordentlige løn om ansættelsesvilkår. Herunder at den eksisterende vederlagsmodel afløses af en aflønning, der giver incitament og stabilitet til at plejefamilien arbejder anerkendende og målrettet med en positiv udvikling for barnet.
- DS kan støtte, at netværksplejefamilier ligestilles med øvrige plejefamilier i forhold til honorering.